

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika tn 1
10122 TALLINN

03.03.2025 nr 12-6.2/03212

Üldhooldusteenuse kulude hüvitamise taotlus

Riigikohtu üldkogu 05.07.2024. a otsusega kohtuasjas nr 5-23-38 otsustas Riigikohus jätta rahuldamata Tartu Linnavolikogu nõude tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksustele sotsiaalhoolekande seaduse §-ga 22¹ pandud kohustuste täieliku rahastamise riigieelarvest.

Samas on Riigikohus otsuse punktis 106 märkinud, et: *"Kohaliku omavalitsuse üksuse rahastamise ebapiisavust ei tule alati hinnata kõigi kohaliku omavalitsuse ülesannete suhtes tervikuna. Mõeldav on ka lähenemine, et hinnatakse üksnes konkreetselt uue kohustusliku ülesande või olemasolevale kohustuslikule ülesandele uue kohustuse lisamisega kaasnevate kulude rahastamise piisavus. Kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalik ära näidata, kui palju tema olemasolevad kulud uue kohustusega suurenesid ning kui palju suurendas riik tema rahastamist või vähendas teisi ülesandeid."* Samuti on Riigikohus on viidatud otsuse punktis 107 välja toonud, et kohaliku omavalitsuse üksus võib esitada kirjeldatud nõude halduskohtule (halduskohtumenetluse seadustiku § 44 lõige 5).

SHS § 22¹ lg-te 1 ja 2 kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksusel kohustus rahastada üldhooldusteenuse teenuskoha maksumust hooldustöötajate ja abihooldustöötajate tööjõukulusid puudutavas ulatuses nende isikute puhul, kelle elukohaks rahvastikuregistrisse on kantud vastav kohaliku omavalitsuse üksus ning kelle puhul kohaliku omavalitsuse üksus on tuvastanud, et esineb vajadus ööpäevaringse üldhooldusteenuse järele. Kohaliku omavalitsuse üksusele on küll jäetud õigus kehtestada kulude tasumise piirmäär, kuid piirmäära kehtestamisel tuleb tagada teenuse kättesaadavus, arvestades seaduses sätestatud hooldustöötajate arvu nõudeid (SHS § 22¹ lg 3). Lisaks eelnevale on kohaliku omavalitsuse üksusel kohustus hüvitada keskmisest vanaduspensionist madalama sissetuleku saajatele ka keskmise vanaduspensionist suuruse ja teenuse saaja sissetuleku vahe (SHS § 22¹ lg 5).

Vaidlust ei saa olla selle üle, et tegemist on uue kohustusliku ülesandega, vähendamata samas teisi kohalikele omavalitsusele pandud kohustuslikke ülesandeid. Tartu Linnavolikogu on Riigikohtule 10.11.2023. a esitatud taotluse punktides 9 ja 11 täpselt ära näidanud, kuidas kasvasid Tartu linna kulud üldhooldusteenusele ning millised olid kulud enne hooldereformi jõustumist (lähtudes menetlusökonoomikast ei kopeeri Tartu linn taotluses toodut käesolevasse kirja). Samuti on Tartu Linnavolikogu oma taotluse punktides 52-65 põhjalikult analüüsinud hooldereformi finantsilist mõju Tartu linnale, sh 01.01.2024. a jõustunud tulumaksuseaduse ning sotsiaalhoolekande seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse muutmise seaduse muudatusi, millega suurendati 2024. a residendist füüsilise isiku riiklikult pensionilt omavalitsusüksustele eraldatavat tulumaksu 1,88%-lt 2,5%-ni ja vähendatakse samal ajal muust maksustatavast tulust eraldatavat tulumaksu 12,06%-lt 11,89%-ni. Tartu linn oli üks neid omavalitsusi, keda selline muudatus mõjutas negatiivselt.

Tartu linna kulud üldhooldusteenusele võrreldes hooldereformi eelse ajaga on märkimisväärselt kasvanud. Riigipoolsed prognoosid kohaliku omavalitsuse kuludele ning ka teenusesaajate arvule on olnud tugevalt alahinnatud, millele on osundanud ka Riigikontroll oma 03.02.2025. a aruandes Riigikogule (vt nt Riigikontrolli hooldereformi auditi punkt 22, lk 9).

Seisuga 19.02.2025. a on Tartu linna rahastamisel/suunamisel kliente üldhooldusteenusel kokku 953. Lisaks on teenusel 3 Tartu linna elanikku, kes tasuvad teenuse eest 100% omavahenditest. Võrreldes hooldereformi eelse ajaga on linna suunamisega isikute arv hüppeliselt kasvanud (enne hooldereformi oli linna suunamise/rahastamisega isikute arv üldhooldusteenusele alla 300).

Tartu linna kulud üldhooldusele olid 2022. a 2 125 357 eurot (enne hooldereformi). 2023. a olid kulud üldhooldusele 5 041 073 eurot, millest linna panus oli 2 250 317 eurot ning toetusfondist sai Tartu linn 2 790 756 eurot.

2024. a kasvasid kulud üldhooldusele juba 8 097 094 euron (linna 2023. a tehtud prognoos oli 7 901 235 eurot) ning linna panus selles oli juba 4 008 116 eurot (tulumaksust laekus hoolduskulude katteks samas vaid 3 939 618 eurot ning tasandusfondist 149 360 eurot). Samas oleks linna arvestuslik panus olnud ilma hooldereformita (2023. a linna panus + 6% (mis vastab linna 2024. a eelarve tegevuskulude kasvu protsendile)) 2 385 336 eurot. Eeltoodust nähtub, et riiklik rahastus seoses hooldereformiga on olnud puudulik ning tugevalt alaprognoositud.

Tartu linn on 2024. a olnud sunnitud katma oma eelarvest üldhooldusteenuse kulusid täiendavalt 1 622 779 euro ulatuses teiste linna poolt seni osutatud teenuste arvelt, mh on alates 01.04.2025. a koduteenus tasuline, mis varasemalt oli tasuta.

Arvestades eeltoodut taotleb Tartu linn, et sotsiaalministeerium hüvitaks Tartu linnale 1 622 779 eurot, kandes vastava summa 30 kalendripäeva jooksul Tartu Linnavalitsuse pangakontole EE251010102034619009 AS SEB Pank ning viitenumber 50123364000000.

Märgime ühtlasi, et Tartu linn on valmis kaitsma oma õigusi kohtus (millisele võimalusele viitas ka Riigikohus).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jüri Mölder
linnasekretär

Kadri Valdre
736 1102 Kadri.Valdre@tartu.ee